

L'Edat Mitjana apareix, en forma predominant i quasi única, en el sentit abstracte 'edat jove': «què val --- son *jovent*, ni sa sanitat, e sa riquesa, pus no ha saviesa», Llull (*Merav.* III, 130); «lo rey d'Aragó --- no és novissí en grans afers, que tot son *jovent* ha més en molts afers e en grans», missatge de 1310 (*BABL* II, 334); «una partida dels Rics hòmens --- vengren a Nòs --- e comensà --- sa paraula --- En est feyt de Burriana --- ns en hajam a anar --- —E nós dixem-li —Nostre Senyor nos ha feyt molt de bé e molta mercè en nostre *jovent*, e les coses que havem començades havem gitades --- a bon cap --- e que d'aquí-m leu --- creets bé que no-u faria», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 215, § 167).

«Lo leó havia un fill ja granet, qui dix al pare axí: --- Yo volria fort exercitar mi mateix e ma força, ara en mon *jovent*, e en especial --- contra l'hom, per tal com sé que totes les bèsties lo temen», Eiximenis (*Terç*, cap. 105, *NCL* VI, 107.28); «era astat un dels bons cavells del món, ayant con él fo en son *jovent*», Reixac (*Questa*, 20.2, traduït el fr. *en sa jovente*); «Àmor --- / lo meu *jovent* servint ell' he despès», Ausiàs (*LXXI*); «Cavaller virtuós, yo só viuda de marit viu --- marit he tengut en lo temps de mon *jovent*, que per lo món era per ses vertuts molt conegut, nomenat lo comte Guillem de Varoïch», JoMartorell (Ag. I, 213, cap. 50). Significat que resta encara després de l'Edat Mitjana en certs compartiments especials de la llengua, d'estil popular-conservador: «Val més està a cal meu pare - y dur el vestit dolent / qu'estar aquí amb la vellura: - oh! gran cosa és el *jovent!*», MilàF (*Romlo.*, 326A); en el mallorquí Bartomeu Crespi: «Cuant ja tenguis, joveneta, / discurs de coneixement, / pensa qu' és es teu *jovent* / una fiò dins una pleta», (*Allota Enganada*, 21).

Del significat concret 'gent jove, jovenalla' a penes sé més que un cas medieval (*AlcM* un doc. mall. que dataria de 1429): «Assò fa pertot lo *jovent*» en el *Facet* (fi S. XIV), v. 1554. Des de la Renaix. és l'únic que ha restat en la llengua comuna i literària, ja des de 1800 almenys: «són festas --- prou concorregudes de *jovent* de ambos sexes; el major número, de mariners y pescadors», B. de Maldà (*Excursions*, p. 118); «De gent jaquesa y goda - n'hi ha gran res, / de franca y aquitana - molta se'n veu; / del Llobregat y Ampúries, - gentil *jovent*», MilàF (*Pros B.*, v. 335); «l'únic perfil de dona que fa aturar an el *jovent* que va de pas per Mantet», Massó i Torrents; «el *jovent*, que ja sols canta motius d'òpera còmica o imnes patriòtics --- l'escoltava amb respecte entonar aquells aires de la terra», id. (*Croquis Pir.* I, 38, 85); «un guirigall d'harmonia que alegra y engresca al *jovent*», Ruyra (*Marines* i B., p. 136).

Jovintut [Llull], del ll. *JUVENTUS*, -ŪTIS (cf. supra), no és menys antic, encara que aparegui menys densament en la literatura medieval; i, d'una banda, en català no sol aparèixer en el sentit concret, d'altra banda se li nota enfront de *jovent* un matis més definidor o limitador, en tant que contraposat a *vellesa* ('l'edat del qui ja és vell'): «era un rey qui --- féu un gran

falliment contra offici de rey, per lo qual falliment se seguí molt gran dampnatge a tota sa terra --- Molt fo irat --- e maldix son pare --- e sa mara --- con no li havien mostrat en sa *juventut* tanta de siència per la qual sabés què és offici de rey», Llull (*Merav.*, *NCL* I, 139.20); «lo temps --- del començ del món fins a la fi, va en 7 parts, axí com la edat de la persona: la infantia fon de Adam fins a Noé ---; fins a Abram ere puerícia; la tercera, de Abram fins a Moysés; la quarta, de Moysés fins David, e era la *juventut* del món; la cinquena ---; la sisena --- fins a Jhesú Xrist ---», StVicentF (*Quar.*, 178.59).

No ometéssim la insòlita variant fonètica *jovintut*, que el dicc. *AlcM* declara molt vulgar de Mall. i Men., i que AMALcover emprà pertinençament (dirigint-se a Mistral): «N. Sr. vos ha feta la gràcia --- d'una perenne *jovintut* d'enteniment i de cor», *BDLC* VI, 1910, 168; 'per jovent, gent jove', ib. I, 185 (Moll, només en un escrit juvenil, *BDLC* XIII, 923, 102). *Jovenesa* [manca Lab. 1840-88] no es documenta en cat. fins a l'*Atl.* (ja en la de 1867): «Quan, ay!, me coronavan mos dies amorosos / de flors de *jovenesa* que enmestehí 'l neguit, / de la serra que hereta son nom, als soleyosos / cims, d'Atlas somiava, recolzadeta al pit» (VI, 14b); «que pocs dies no l'he tinguda amb mi, la meva companya de captiveri, allí dalt al Castell --- a troços la duia damunt del cor --- i per més que volgués apartar-me'n, la sentia que m'ofegava d'engúnia --- vosaltres mai ho sabreu els que no l'heu rebut aquest abraç en la vostra *jovenesa*, al temps que la saba rebota més valenta dintre del cor», Coromines (*Presons Imag.* IX, 79.1f.). Més popular a Mall., on el *Damen*. ja registra *joveneya* i PdAPenyà emprava *jovinesa*, i el *Dag.* dona mall. *jovenea* 'edat juvenil'.

D'un encreuament amb *abundança*/-ància, i *abundós*, deuen sortir *jordança* i *jurdós* ('abundós' Camprodon *Dag.*); *jordança* s'aplica a 'reunió de nois', 'tabola, alegria' que el *Dag.* recull a la Pna. de Vic, 'colla de gent jocosos o entremaliada' *AlcM* a Ribes, 'colla en sentit pejoratiu' *Dag.* a Borredà (amb els exs. «hi havia una *jordança* de minyons endiastrats», «bona *jordança* estan fets aquests nois»); fonèticament l'alteració era facilitada pel probable pas de **jovenança* amb dissimilació de nasal a *job(e)dança*.

Jovenalla [«agregat de joves», Belv.; testimonis de MrnAguiló, Costa Ll., NOLLER, en *AlcM.*], a desgrat de no aparèixer en les altres llengües romàniques (ni oc. ant. o mod.), pot ser antic, car *JUVENALIA*, plural de *JUVENALIS*, seria 'coses juvenívoles' i no era gens difícil que des d'aquesta idea es passés a 'massa d'èssers joves'; *jovenallo*. *Jovenia*. *Jovença* no és més que un calc del provençal, divulgat pel vers d'introït de *Mirreio* («Cante uno chato de Prouvenço / dins lis amour de sa *jouvenço*»; *jovensa*, ja *PDPF*).

Juvenil, freqüent ja a l'E. Mj. i pertanyent a la llengua de tots els temps, del ll. *JUVENĪLIS*, id.: «Fo mot meravolosa Santa Caterina en la nedesa que ac de castetat --- car ela --- ac gran oportunitat de pecar per so car fo dona de sí mateixa e conversava entre-ls seus servens; e ac etat *juvenil*, e fon franca e --- sola romàs